

Wstęp

Wyrok Trybunału Zbrodni Wojennych w Norymberdze ustanowił 10 norm, które lekarze muszą przestrzegać podczas przeprowadzania eksperymentów na ludziach, w nowym kodeksie, który jest obecnie akceptowany na całym świecie.

Wyrok ten ustanowił nowy standard etycznego postępowania medycznego w erze praw człowieka po II wojnie światowej. Wśród innych wymagań, dokument ten określa wymóg dobrowolnej świadomej zgody podmiotu będącego człowiekiem.

Zasada dobrowolnej świadomej zgody chroni prawo jednostki do kontrolowania własnego ciała.

Kodeks ten uznaje również, że ryzyko należy porównać z oczekiwanymi korzyściami oraz że należy unikać niepotrzebnego bólu i cierpienia.

Kodeks ten uznaje, że lekarze powinni unikać działań, które ranią pacjentów.

Zasady ustanowione w tym kodeksie praktyki lekarskiej zostały rozszerzone na ogólne kodeksy etyki lekarskiej.

Kodeks Norymberski (1947)

Dopuszczalne eksperymenty medyczne

Ogromna waga dowodów, które mamy przed sobą, że pewne rodzaje eksperymentów medycznych na ludziach, gdy są utrzymywane w dość dobrze określonych granicach, są ogólnie zgodne z etyką zawodu lekarza. Protagonści praktyki eksperymentów na ludziach uzasadniają swoje poglądy tym, że takie eksperymenty przynoszą dla dobra społeczeństwa wyniki, których nie da się zdobyć innymi metodami lub środkami badań. Wszyscy zgadzają się jednak, że pewne podstawowe zasady muszą być przestrzegane w celu spełnienia pojęć moralnych, etycznych i prawnych:

1. Dobrowolna zgoda podmiotu ludzkiego jest absolutnie niezbędna. Oznacza to, że zainteresowana osoba powinna mieć zdolność prawną do wyrażenia zgody; powinien być tak usytuowany, aby móc korzystać z **wolności wyboru, bez interwencji jakichkolwiek elementów siły, oszustwa, przekłamań, przymusu, nadmiernego nacisku lub innej ukrytej formy nacisku lub przymusu**; i powinien mieć **wystarczającą wiedzę i zrozumienie** elementów przedmiotowego zagadnienia, aby umożliwić mu podjęcie **zrozumiałej i oświeconej decyzji**. Ten ostatni element wymaga, aby przed zaakceptowaniem pozytywnej decyzji przez badanego eksperymentalny był mu znany **charakter, czas trwania i cel eksperymentu**; metodę i środki, za pomocą których ma być przeprowadzone; wszelkie niedogodności i

zagrożenia, których można się spodziewać; oraz **skutki dla jego zdrowia** lub osoby, które mogą wynikać z jego udziału w eksperymencie. Obowiązek i odpowiedzialność za ustalenie jakości zgody spoczywa na każdej osobie, która inicjuje, kieruje lub angażuje się w eksperyment. Jest to osobisty obowiązek i odpowiedzialność, której nie można bezkarnie delegować na inną osobę.

2. Eksperyment powinien być taki, aby przynosić owocne rezultaty dla dobra społeczeństwa, niemożliwe do zdobycia innymi metodami lub środkami badań, a nie przypadkowe i niepotrzebne.
3. Doświadczenie powinno być tak zaprojektowane i oparte na wynikach doświadczeń na zwierzętach oraz znajomości historii naturalnej choroby lub innego badanego problemu, aby przewidywane wyniki uzasadniały przeprowadzenie doświadczenia.
4. Eksperyment należy przeprowadzić tak, aby uniknąć wszelkich niepotrzebnych fizycznych i psychicznych cierpień i urazów.
5. Żadnego eksperymentu nie należy przeprowadzać, jeśli istnieje a priori powód, by sądzić, że nastąpi śmierć lub kalectwo; być może z wyjątkiem tych eksperymentów, w których eksperymentujący lekarze służą również jako badani.
6. Stopień podejmowanego ryzyka nigdy nie powinien przekraczać poziomu określonego humanitarnym znaczeniem problemu, który ma zostać rozwiązany przez eksperyment.
7. Należy poczynić odpowiednie przygotowania i zapewnić odpowiednie udogodnienia, aby chronić podmiot doświadczalny przed nawet odległymi możliwościami zranienia, **kalectwa lub śmierci**.
8. Eksperyment powinien być przeprowadzany wyłącznie przez osoby posiadające kwalifikacje naukowe. Od tych, którzy przeprowadzają lub angażują się w eksperyment, należy wymagać najwyższego stopnia umiejętności i staranności na wszystkich etapach eksperymentu.
9. W trakcie eksperymentu człowiek powinien mieć swobodę zakończenia eksperymentu, jeśli osiągnął stan fizyczny lub psychiczny, w którym kontynuacja eksperymentu wydaje mu się niemożliwa.
10. W trakcie trwania eksperymentu odpowiedzialny naukowiec musi być przygotowany do zakończenia eksperymentu na dowolnym etapie, jeśli ma powody, by sądzić, w dobrej wierze, wymagających od niego wyższych umiejętności i starannego osądu, że kontynuacja eksperymentu może skutkować urazem, niepełnosprawnością lub śmiercią badanego.

Więcej informacji można znaleźć w [Norymberskim Procesie Lekarza](#), BMJ 1996;313(7070):1445-75.